Logika szeminárium 2017 ősz
1. házi feladatsor

Mekis Péter
ELTE BTK Logika Tanszék

Határidő: október 10.

1 Az arisztotelészi szillogisztikus következtetések a következő alakzatokba sorolhatók:

Első alakzat
1. premissza: M alany; B állítmány.
2. premissza: A alany; M állítmány.
Konklúzió: A alany, B állítmány.

Második alakzat
1. premissza: B alany; M állítmány.
2. premissza: A alany; M állítmány.
Konklúzió: A alany, B állítmány.

Harmadik alakzat
1. premissza: M alany; B állítmány.
2. premissza: M alany; A állítmány.
Konklúzió: A alany, B állítmány.

Negyedik (galénoszi) alakzat
1. premissza: B alany; M állítmány.
2. premissza: M alany; A állítmány.
Konklúzió: A alany, B állítmány.

1a Keressen szillogizmust a harmadik alakzatban két állító premisszával. Igazolja a helyességét indirekt érveléssel. (Induljon ki abból a feltevésből, hogy a két premissza igaz, de a konklúzió hamis; és mutassa meg, hogy a feltevés ellentmondásra vezet.)

1b Keressen paralogizmust a második alakzatban. Mutassa meg a helytelenségét cáfoló ellenpéldával. (Találjon olyan terminusokat, amelyekkel a két premissza nyilvánvalóan igazzá, a konklúzió pedig nyilvánvalóan hamissá válik.)

1c Keressen olyan következtetést a negyedik alakzatban, amelynek szillogizmus volta azon múlik, hogy tulajdonítunk-e egzisztenciális súlyt az univerzális állító kijelentéseknek; vagyis úgy tekintjük-e, hogy a "minden A B" kijelentésből következik a "Legalább egy A B" kijelentés. Használjon Venn-diagramot a logikai viszonyok ábrázolására.

2 Az alábbi regényrészletben dőlt betűvel kiemelt két következtetés egyike szillogizmus, a másik nem az. Melyik melyik? Miért?

> – A krétai Epimenidész azt mondja, hogy minden krétai hazudik. Epimenidész krétai, és jól ismeri a krétaiakat, tehát ha ő mondja, akkor igaz.
>
> – Butaság.
>
> – Szent Pál. A Titusznak írt levél. Na és most ez: *mindazok, akik azt gondolják, hogy Epimenidész hazudik, szükségképp megbíznak a krétaiakban; a krétaiak viszont nem bíznak meg a krétaiakban, ezért egyetlen krétai sem gondolja azt, hogy Epimenidész hazudik.*
>
> – Ez most butaság vagy nem butaság?
>
> – Döntse el maga. Mondtam, hogy nehéz megállapítani, ki buta és ki nem. Attól, hogy valaki buta, még Nobel-díjat is kaphat.
>
> – Hadd gondolkodjam csak... *Néhányan azok közül, akik nem hiszik, hogy Isten hét nap alatt teremtette a világot, nem fundamentalisták, de néhány fundamentalista úgy hiszi, hogy Isten hét nap alatt teremtette a világot, ezért azok közül, akik nem hiszik úgy, hogy Isten hét nap alatt teremtette a világot, senki sem fundamentalista.* Butaság ez vagy nem butaság?
>
> – Isten tudja, hogy stílusos legyek.
>
> (...)
>
> – A logika egész története valami elfogadható butaságfogalom néven nevezéséből áll.
>
> (Umberto Eco: *A Foucault-inga.* Barna Imre fordítása. Európa, 1992.)